

УДК 343.43+004

БАНДУРКА Олександр Маркович,

доктор юридичних наук, професор,

академік Національної академії правових наук України,

заслужений юрист України,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

ДОІНТЕРНЕТНИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДРОЗДІЛАХ МВС

У 1970-ті рр. більшість правоохоронців розглядали комп'ютери більше як забаганку керівництва, але найбільш далекоглядні працівники вже бачили суттєвий потенціал у впровадженні технологій. У цей період за підтримки тодішнього керівництва союзного Міністерства внутрішніх справ у міністерствах республік було створено декілька обчислювальних центрів, які назвали зональними. Велику роботу в напрямку інформатизації органів внутрішніх справ тоді виконав Український інститут кібернетики. Спочатку було створено 11 відповідних центрів у великих містах, серед них три в Україні (м. Київ, Луганськ (тоді Ворошиловград) та Дніпропетровськ (нині Дніпро)). Їх обладнали машинами Мінськ-32, які записували інформацію на магнітні стрічки (у подальшому ЕС-1020 із магнітними дисками на 3 Мегабайти).

У м. Київ обладнали центр, оскільки це була столиця, у Дніпропетровську (нині Дніпро) – як на батьківщині тодішнього генсека, а от у Луганську цим процесом був дуже зацікавлений тодішній начальник главку, який побачив перспективу в нових технологіях та серйозно підтримував цей процес, безпосередньо взаємодіючи з Інститутом кібернетики.

Для оперативно-розшукових потреб в центрах було передбачено використання розрахунково-аналітичних машин. Для господарчих потреб використовувались машино-розрахункові станції. Координувалася вся ця діяльність штабом Міністерства та Головним інформаційно-обчислювальним центром МВС. Основними завданнями центрів були довідково-інформаційні, спрямовані на вирішення оперативних та штабних завдань. При цьому стрічки, на які записувалася інформація, були дуже довгі – більше кілометра, відтак для того, щоб дістатися, якихось конкретних даних доводилося чекати, доки цю стрічку перемотують.

Складністю запровадження програмного забезпечення саме в МВС було те, що не можна було адаптувати відповідні програми з інших міністерств, як це робили для інших відомств. Наприклад, в машинобудівних міністерствах розв'язувались переважно обчислювальні задачі, а в МВС була зовсім інша специфіка. Тому доводилось розробляти програми для потреб правоохоронних органів з нуля. В обчислювальних центрах МВС України першою запровадили інформаційну систему «Розшук», яка дозволила суттєво скоротити час пошуку інформації про розшукуваних осіб за непрямими ознаками. Також згодом запрацювала кадрова система, контролю допущень тощо. Вже тоді почали організовувати зв'язок між обласними та центральними банками даних. Щоправда важливі короткі повідомлення передавалися телетайпом, а великими об'ємами даних обмінювалися на перфострічках за допомогою поштового зв'язку.

У Харківській міліції Інформаційний центр вперше відкрили у 1976 році та укомплектували його електронно-обчислювальними машинами ЕС-1033. До 1979 року працівники центру здійснювали первинне накопичення даних, передусім для системи «Розшук». Спочатку основним носієм інформації в центрі були перфострічки, згодом їх замінили перфокарти, а вже у 1990-ті роки перейшли на дискети та ZIP-диски. Поступово ближче до середини 1990-х років в міліції вже почали застосовувати мережні технології. У якості лінії зв'язку всередині області переважно використовувалися телефонні лінії, а між Главком та обласним управлінням було прокладено окрему виділену лінію. Процес передачі файлів забезпечувався за допомогою модемів та вже нових серверних і персональних комп'ютерів. Уже тоді була цілком очевидною перспектива, яку надаватиме обмін цифровою інформацією на великі відстані в режимі реального часу.

Одержано 06.04.2021